

بررسی پدیده آثار خشونت‌های کلامی در خانواده‌ها

خشونت الزاما خشونت جسمی، کتک زدن، زخمی‌کردن یا دعوای لفظی نیست. این روزها خشونت‌های پنهان کلامی با تکه کلام و زخم زبان‌ها در جامعه ما نمود پیدا کرده و رواج چشمگیری داشته است.

خشونت الزاما خشونت جسمی، کتک زدن، زخمی‌کردن یا دعوای لفظی نیست. این روزها خشونت‌های پنهان کلامی با تکه کلام و زخم زبان‌ها در جامعه ما نمود پیدا کرده و رواج چشمگیری داشته است. خشونت‌های جسمی و فیزیکی که منجر به زخمی شدن یک فرد می‌شود در اکثر مواقع التیام پیدا می‌کند اما خشونت‌های کلامی عمق احساسات یک فرد را زخم می‌کند و در هیچ شرایطی بهبود پیدا نمی‌کند، گاهی کینه‌ای بزرگ را در دل می‌پروراند و هیچ وقت از ذهن پاک نمی‌شود. خشونت‌های کلامی قربانیان زیادی می‌گیرد و هرگز صدای فریاد قربانیان به گوش نمی‌رسد مگر آنکه به بزهکاری‌های اجتماعی منجر شود.

خشونت، خشونت می‌آفریند

به نقل از روزنامه تهران امروز؛ دکتر امان‌الله قرایی‌مقدم با اشاره به اینکه خشونت در درون جامعه فرو رفته است، به تهران امروز می‌گوید: در جامعه از مسئولان گرفته تا افراد معمولی در بیان‌شان خشونت وجود دارد. خشونت در درون جامعه زاده می‌شود. خشونت کلامی یکی از 4 نوع خشونتی (خشونت جسمی، جنسی، اقتصادی و کلامی) است که می‌تواند در یک جامعه ساری و همه‌گیر شود. بلند و تند صحبت کردن، توهین، گفتار بد، برچسب زدن، به روش غیراخلاقی چیزی را تحت‌تأثیر قرار دادن و... خشونت کلامی است.

او با بیان اینکه این روزها خشونت را در کجای جامعه مان نمی‌بینید؟ می‌افزاید: نمایندگان مجلس را ببینید که وقتی در صحن علنی مجلس حرف می‌زنند انگار دعوا دارند، راننده با مسافر، کارمند با مراجعه کننده به ادارات، سربال‌های تلویزیونی، فیلم‌های سینمایی، اخبار و... همه به نوعی اشاعه دهنده خشونت است. از کلام خشونت خشونت آفریده می‌شود.

به گفته این جامعه‌شناس یکی از علل خشونت به‌ویژه کلامی نبود شادی و نشاط در جامعه است و باعث می‌شود که جامعه به درون خود فرو رفته و پرخاشگری کند. وقتی موسیقی‌های آرام‌کننده و خنده وجود ندارد، همه صورت‌ها اخم دارد، ناخودآگاه خشونت زاینده می‌شود. توجه کرده‌اید که لباس متنوع و رنگی بین نوجوانان و جوانان وجود ندارد. اکثر لباس‌ها مشکی و یکجور است. در جامعه‌ای که از آن اندوه، یاس و ناامیدی می‌بارد خشونت‌های کلامی و رفتاری به سرعت پیشرفت می‌کند. در حال حاضر در ماه ربیع‌الاول به سر می‌بریم و باید شادی، موسیقی، خنده و... در سراسر کشور پخش شود اما شما شادی در جامعه می‌بینید؟ البته منظور من از موسیقی، سبک‌های رپ، آفریقایی، پانک و... نیست زیرا این نوع موسیقی‌ها خود خشونت‌آورند.

متأسفانه جوانان در ماشین‌های خود این موسیقی‌ها را تا آخر زیاد می‌کنند که نه تنها آنها را آرام نمی‌کند بلکه باعث خشن شدن آنها می‌شود. از جامعه خشن و بددهن ناخودآگاه خشونت و بدهنی تولید می‌شود. در جامعه‌ای که نشاط نیست هیچ چیزی خوب نیست. جامعه شاد همه چیز اعم از بهره‌برداری اقتصادی، سیاسی، فرهنگی خوب می‌شود و آرامش روحی و روانی به وجود می‌آید و کلام‌ها شیرین و گفته‌ها لطیف می‌شود. اگر شادی در خشونت‌ها تأثیر نداشت، چرا دنیا این همه خرج می‌کند که کارناوال شادی راه بیندازد؟ شادی با اسلام هم مناسب است. ائمه در احادیث‌شان سفارش‌های بسیاری در مورد شادی کرده‌اند.

دکتر قرایی‌مقدم در ادامه با اشاره به آسیب‌های جدی که خشونت‌های کلامی در خانواده به وجود می‌آورد می‌گوید: برخوردهای نادرست و خشونت‌آمیز والدین با یکدیگر و حتی با فرزندان‌شان باعث از هم گسیختگی خانواده می‌گردد. خشونت‌های کلامی در خانواده یکی از عوامل مهم رفتار نابهنجار طلاق عاطفی، فرار دختران و پسران از خانه و... به حساب می‌آید.

او با اشاره به اظهارات مقام معظم رهبری درباره سبک زندگی در بنحورد می‌گوید: سبک زندگی که ایشان در نظر دارند، ابعاد متنوع، متعدد و گوناگونی دارد و یک وجهی نیست. از خرید لوازم و پوشش لباس و گسترش روابط معنوی درون خانه، آرایش، پوشش، پیروی از مد، جلوگیری از تجمل‌گرایی، خوردن و آشامیدن، نحوه بیان، تغییر طرز تفکر و ایرانی زندگی کردن تا حاکم شدن معنویات را دربرمی‌گیرد. اصولاً در جامعه سرمایه‌داری که مادیات حاکم است و پول و همه چیز به پول ختم می‌شود معنویات کمرنگ می‌شود. ما به جامعه سرمایه‌داری پیش می‌رویم و به این جمع پیوسته‌ایم. ایران در طول تاریخ

غیر سرمایه‌داری نبوده است. اصل 44 هم می‌خواهد کارخانه‌ها را به مردم بدهد.

ایران چه زمانی مثل کره شمالی و کوبا بوده است. در ایران هر چه بخواهیم می‌خریم یا می‌فروشیم. در سبک و شیوه زندگی که مقام معظم رهبری در نظر دارند، باید از تجمل‌گرایی، غرب‌زدگی، الگوبرداری دختران از هنرپیشه‌های غربی و پسرها خواننده‌های غربی دست برداشت و به‌جای آن محبت‌ها و معنویات را در درون خود تقویت کرد. وقتی زن و مردی از صبح تا شب برای تجملات می‌دوند، فرصت شنیدن و گفتن ندارند. وقتی از کسی سوالی بپرسی، با بی‌اعتنایی از کنار آن می‌گذرد یا ناخودآگاه به کسی بخوری حتما دعوایی به پا خواهد شد یا موتورسیکلت از پیاده می‌آید اعتراض می‌کنی فحش می‌دهد و... صحه‌ای بر مشکلات جامعه است. خرده حرف‌های جامعه ما بدهنی است. خشونت ارثی نیست. در حال حاضر سبک زندگی ما سبک زندگی پرخاشگرانه است.

کودکان خشونت کلامی را سریع فرا می‌گیرند

کودکان به‌ویژه پسران پدر خود را قهرمان بی‌بدیل دنیا و مادران خود را مهربان‌ترین و بهترین الگوی خود می‌دانند. خشونت‌های کلامی که در خانواده و جامعه پیش می‌آید، اولین کسانی که آن را فرا می‌گیرند کودکان خودما هستند.

سپیده شبان با اشاره به اینکه خشونت‌های کلامی نوعی از پیام دادن به یکدیگر است، به تهران امروز می‌گوید: یکی از مهم‌ترین روش‌هایی که بشر برای ارتباط استفاده می‌کند کلام است و بسیار اهمیت دارد که چطور پیام‌های خود را به آدم‌های اطراف منتقل می‌کند. مقوله‌ای که باید بیشتر در جامعه به‌ویژه خانواده به آن اهمیت داد سبک انتقال این پیام است. بیشترین مشکلاتی که ما در روابط زوجین داریم یا مادر و پدر با کودک (والد - کودک) بیشتر به خاطر پیام‌هایی است که اشتباه رد و بدل شده و خشونت و پرخاشگری حین مبادله پیام است. می‌دانیم که یکی از روش‌ها یادگیری، یادگیری مشاهده‌ای است پس هر سیستمی که پیاده کنیم اولین کسانی که از ما الگو می‌گیرند کودکان ما هستند.

اگر در نظر بگیریم که خشونت کلامی در جامعه ما با این جمعیت رواج پیدا کرده می‌توانیم به این نتیجه برسیم که برای این مسئله الگوهای زیادی در جامعه و خانواده برای بچه‌هایمان داریم. اگر به این مسئله بی‌اهمیت بمانیم باعث می‌شود که نسل‌های بعدی آن را یک روش عادی و معمولی در ارتباطات خود بدانند. چیزی که باید در جامعه فرهنگ‌سازی شود این است که خیلی از مواقع دچار عصبانیت و احساس‌های منفی می‌شویم چگونه آن را مهار کنیم زیرا عصبانیت به خودی خود یک مشکل غیرمعمول نیست. جامعه هم مشکلات و مسائلی که برای مردم به وجود می‌آورد که به این پرخاشگری‌ها دامن می‌زند. ما باید به بچه‌هایمان آموزش بدیم که حق داریم عصبانیت شویم زیرا ممکن است برای هر کسی پیش بیاید اما باید راه‌های بروز عصبانیت را به آنها یاد بدهیم. اینکه عصبانی هستیم و احساس خوبی نداریم و چطور می‌توانیم آن را از اوج به پایین کشیده و بر آن غلبه کنیم. آموزش هوش هیجانی است.

به گفته این روانشناس خانواده و کودک برای کم‌کردن این حالت‌ها باید از خود شروع کنیم. هر چقدر هم آموزش‌های آنچنانی و عالی به کودکان بدهیم نمی‌توانیم تاثیر الگوهای دیداری در جامعه به‌ویژه خانواده را نادیده بگیریم. در اولین قدم باید بررسی کنیم که پدر و مادر در جمع خانواده چگونه با هم ارتباط کلامی برقرار می‌کنند. خیلی از مواقع روش‌های ارتباط پدر و مادرها درست نیست و آن را از الگوهای در ذهن پرورانده‌اند که در کودکی دیده‌اند. در خیلی از موارد با اصلاح رفتار والدین این معضلات حل خواهد شد. آنها باید بدانند که چطور از کلام و زبان بدن استفاده کنند. والدین نمی‌دانند پیام‌هایی غیرمستقیم به کودکان خود می‌دهند چه زیرساخت‌هایی دارد و چه تفکراتی را در آنها ایجاد می‌کند یا از بین می‌برد.

باید از این سیستم‌ها آگاه شده تا بتوانند پیام‌هایشان را تفکیک و رفتارشان را کنترل کنند. او با بیان اینکه علل مختلفی در رواج خشونت‌ها به‌ویژه خشونت کلامی در خانواده‌ها وجود دارد که مختص ایران هم نیست، می‌افزاید: با سرعتی و پیشرفت که تکنولوژی در جهان داشته بخش‌هایی از مسئولیت، سختی و فشارها بر انسان به‌ویژه والدین بیشتر می‌شود. اگر یک نگاه سرسری هم به خانواده‌ها بیندازید می‌بینید امروزه مسئولیتی که والدین در برابر یک بچه دارند در گذشته پدر و مادرها به خاطر داشتن 6-7 بچه احساس نمی‌کردند. همراه با پیشرفت تکنولوژی هیچ فرهنگ‌سازی صورت نگرفته به همین دلیل بار اضافه‌تری روی دوش خانواده‌هاست که به استرس‌هایمان منجر می‌شود. اکثراً برای کنترل استرس خود از روش‌های سنتی و گذشته استفاده می‌کنند یا به دنبال انتخاب ساده‌ترین راه هستند. علت زیاد شدن پرخاشگری‌ها در کلام و رفتار بیشتر به خاطر بار مسئولیت‌های جدید است که همه‌جانبه روی دوش مردم است.

سپیده شبان با اشاره به اینکه امروزه در تمام مسائل فرزندان به‌ویژه آموزشی جوی به وجود آمده که قبلاً چنین فضایی وجود نداشت، می‌گوید: رقابت‌ها بیشتر شده، باری که والدین به دوش می‌کشند برای تحصیل بچه‌هایشان. از طرف دیگر مسائل اجتماعی و اقتصادی را نباید از یاد برد. گاهی اوقات والدین می‌گویند چرا بچه‌های امروز اینطور هستند چرا اینقدر در درس‌ها هستند باید قبول کرد که جامعه همه‌جانبه تغییر کرده است. نمی‌توان از بچه‌های امروز همان انتظار را داشته باشیم که از

بچه‌هاي گذشته داشتيم.

اين روانشناس با دادن پيشنهاداتي براي کاهش خشونت‌هاي كلامي مي‌گويد: بايد در اين فشار و مسئوليت‌هاي چندبرابر، نگران خيلي از مسائل باشيم مثل آينده فرزندمان، آينده اقتصادي خودمان، پس انداز و... نياز است كه روش‌هايي را ياد بگيرند تا جايي كه كمترين فشار به آنها بيآيد اين مسائل را مديريت كنند، راه‌هاي کاهش اضطراب، مبارزه با استرس والدين و بچه‌ها افسردگي و اضطراب دارند. بيماري همه‌گير شده قرص مي‌خوريم تا خود را تقويت كنيم. در اين شرايط بايد از نظر روحي خود را تقويت كنيم. آموزش‌هاي والدين بسيار كمك مي‌كند كه بچه‌ها هم از آن بهره‌مند مي‌شوند.